

Parashat Miketz יָרַח Nadat

Bereshiet (Genesis) 41:1-44:17

Deze week lezen we Miketz. Van alle bijbelse figuren draagt alleen Joseph de unieke titel haTzadik, "de rechtvaardige". We verwijzen naar de patriarchen die soms de titel Avinu droegen "onze vader"; of naar Mozes als Rabbeinu, "onze leraar", en aan zijn opvolgers als haNavi, "de profeet". Joseph onderscheidt zich als Joseph HaTzadik. Zeker, alle grote bijbelse figuren waren rechtvaardig, maar alleen Joseph draagt deze titel.

Tegelijkertijd wordt er bij rabbijnse figuren ook verwezen een zekere HaTzadik, en dat zou Shimon HaTzadik zijn, "de laatste van de mannen van de Grote Vergadering" (Avot 1:2). Shimon kan worden beschouwd als de eerste of vroegste Talmud-wijze. Het tijdperk van Zugot, "paren", begint met hem (en zijn leerling, Antigonus van Socho). Zijn generatie vertegenwoordigde de overgang van het tijdperk van de Profeten naar het tijdperk van de Wijzen. We hebben dus twee figuren genaamd "HaTzadik", een bijbelse en een rabbijnse. We weten dat er in het jodendom geen toeval bestaat. Dus, wat is het verband?

De terugkeer van Shimon

In het verleden is de ware identiteit van Shimon HaTzadik grondig onderzocht. En er wordt ontdekt dat het in het meest waarschijnlijke geval zo is dat Shimon HaTzadik een en dezelfde is als Shimon ben Matityahu, een van de beroemde Makkabeeën. Beiden werden "Shimon" genoemd, beiden dienden als kohen gadol, beiden waren geleerden verbonden aan een Knesset. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat er twee mensen met deze unieke cv in dezelfde periode leefden, dus ze moeten haast wel dezelfde persoon zijn! In feite wordt de Maccabee Shimon in het Boek van Makkabeeën Simon Thassi genoemd, "de rechtvaardige" of "de rechtvaardige", dwz. HaTzadik! Met dit in gedachten kunnen we de connectie tussen Joseph HaTzadik en Shimon HaTzadik goed begrijpen.

In de parasha van deze week lezen we hoe Joseph zijn nietsvermoedende broers op de proef stelt nadat hij vele jaren nadat ze hem in de steek hadden gelaten, met hen herenigd was. Joseph laat Shimon opsluiten terwijl de anderen worden teruggestuurd naar Israël om Benjamin op te roepen als bewijs van hun verhaal. Waarom arresteerde Joseph Shimon specifiek, en niet een van de andere broers? Waarom niet de oudere Ruben? Waarom niet de natuurlijke leider Jehoeda? Het antwoord is vrij eenvoudig, aangezien we weten dat Shimon de belangrijkste tegenstander van Joseph was. Het was Shimon die vele jaren eerder de oproep leidde om van Joseph af te komen, zozeer zelfs dat zijn voorstel was om zijn broer te doden. De Torah presenteert het karakter van Shimon als een vurige krijger, klaar voor de strijd in een oogwenk en in staat om velen te decimeren (zoals hij deed in Sichem). Toen Jacob later zijn kinderen op zijn sterfbed zegende, had hij weinig positiefs over Shimon te zeggen. Shimons ziel had dus een rectificatie nodig.

En zo lijkt het erop dat Shimon ben Ya'akov terugkeert in Shimon the Maccabee. Opnieuw krijgt hij de kans om een vurige krijger te zijn. Hij is een felle vechter die op zijn gemak de vijandelijke Grieken afslacht. Sterker nog, hij is misschien wel de beste van de gebroeders Maccabee op het slagveld, en blijft de enige die de oorlog overleeft! Als je beter kijkt, vallen de parallellen op. Terug in Sichem was Shimon geschokt door de verkrachting van zijn zus Dinah, en het is deze misdaad die zijn woede aanwakkert. In Modi'in vertelt de midrasj ons dat de Grieken de zus van de Makkabeeën, Hannah,

hebben ontvoerd. Nogmaals, Shimon en zijn broers worden hierdoor geïnspireerd om de strijd aan te gaan met de kwaadaardige onderdrukkers. Er is een grote tikkun hier, want in het geval van Dinah waren de broers niet in de buurt en konden ze hun zus niet beschermen, terwijl ze in het geval van Hannah haar gelukkig konden redden. (De vroegste bron van deze midrasj is in één versie van Megillat Ta'anit . Het komt ook voor in Sheiltot d'Rav Achai Gaon en Midrasj Ma'ase Chanukah .)

Terug in Sichem hadden Shimon en Levi een list bedacht om hun zus te wreken: overtuig de Sichemieten om zichzelf te besnijden en sla ze vervolgens neer als ze zwak zijn. Jacob stelde deze uitvlucht helemaal niet op prijs en zou later Shimon en Levi op zijn sterfbed ernstig bekritisieren: "Laat mijn ziel geen deel uitmaken van hun truc ..." Bereshiet (Genesis) 49:6. Tijdens Chanukah kwam nog een rectificatie specifiek door de Grieken was het verboden te besnijden, maat voor maat. De Makkabeeën moesten dus hun eigen leven riskeren om de vervulling van deze mitswa te verzekeren, en vechten om de vrijheid van besnijdenis te herstellen. Het is toepasselijk dat Shimon de Maccabee zowel een "Shimon" als een afstammeling van Levi (zijnde een kohen ) was, en dus in staat was zijn oude voorouders te corrigeren.

Op deze manieren zien we hoe Shimon de Maccabee het leven van Shimon ben Ya'akov prachtig herstelde. De broer van Joseph haTzadik maakte eindelijk de kritieke fouten van zijn vorige leven goed en verdiende zo ook op deze manier de titel van haTzadik . In feite verdiende hij bijna hetzelfde succes als Joseph voor hem. Hoewel de Makkabeeën het juk van de Seleucidische Grieken niet volledig konden afwerpen, slaagde Shimon erin om semi-autonomie te onderhandelen en kreeg Judea zelfs vrijgesteld van het betalen van nog meer belastingen aan Griekenland. De Seleuciden benoemden hem tot gouverneur en strategos , hun hoogste militaire titel. Met andere woorden, hij was een mishneh l'melekh , een onderkoning zoals Joseph. (Zelfs de Romeinse senaat erkende de nieuwe koninklijke status van Shimon in 139 vGT.)

We zouden nog een laatste tikkun voor Shimon kunnen voorstellen. In zijn eerste leven probeerde Shimon een lid van zijn eigen familie te vermoorden. Hoewel de broers hem ervan weerhielden ermee door te gaan, was dit zijn volle bedoeling. Het is dan ook interessant om op te merken dat Shimon de Maccabee, ondanks zijn grote succes en macht zowel als kohen gadol evenals nasi , en strategos hij aan zijn einde kwam door gedood te worden door zijn eigen schoonzoon! Shimons illustere leven werd afgebroken door een vertrouwd lid van zijn eigen familie die tegen hem samenzweerde (zie 1 Makkabeeën 16:11-24). Hiermee is het verhaal rond.

Simon Maccabeus, "Simon Thassi", Shimon haTzadik verlaat deze wereld in zijn geheel en laat een enorme erfenis achter, die een centrale rol vervult in de Joodse overdrachtsketen, en zo bekend is dat "Shimon" de meest populaire Joodse naam werd voor de volgende meerdere eeuwen. Talloze wijzen droegen de naam, van Shimon ben Shetach en Shimon ben Gamaliel tot Shimon ben Zoma en Shimon ben Azzai, om nog maar te zwijgen van Shimon bar Yochai en de rebel Shimon bar Kochva. We lezen parashat Miketz altijd rond de Chanukah-tijd, wat de band tussen Yosef haTzadik en Shimon haTzadik verder versterkt, en ons opnieuw laat zien hoe goddelijk ontworpen de Joodse kalender is, waarbij elke wekelijkse parasha diep verweven is met de gebeurtenissen van de overeenkomstige tijden en feestdagen.

Maar de Makkabeeën begrepen ook de ware bron van hun kracht en militair succes. Zij reageerden niet als symbool voor hun overwinning, met b.v het instellen van een jaarlijkse militaire parade waarin de laatste technologie op het gebied van wapens vertoond werd. Dit alles wordt

weergegeven in het 'Al Hanissiem' het gebed dat we driemaal daags in het Sjemonee Esree gebed invoegen in de week van Chanukah. Dat gebed beschrijft de wonderen van de oorlog tegen de Grieken. Het gaat niet over onze kracht en macht maar beschrijft ons als de zwakken tegen een machtig leger HaShem leverde 'gibboriem bejad chalasjiem' de sterken in de handen van de zwakken. We beëindigen dit gebed met te verklaren dat het hele doel van Chanukah is dat we onze dank en lof voor de Almachtige uiten 'lehodot oelehaleel liSjimcha Hagadol' om dank en lof voor Uw Grote Naam uit te drukken. We hebben niet alleen de Grieken in de fysieke strijd van Chanukah verslagen, maar we hebben hen ook spiritueel verslagen. De Griekse filosofie was om de kracht en wijsheid van de mens te benadrukken. Dat is ook de enige reden waarom zij zo graag de Joden wilden verslaan. Overal elders waar de Grieken binnenvielen stonden zij bekend als vriendelijk voor hun nieuwe burgers. De Grieken wilde hun de nieuwe vooruitgang tonen en ideeën van de oppermachtige mens in wetenschap, sport en kunst en deze bij hen inprenten. Maar in de Jood zag de Griek een volk dat niet geïnteresseerd was om succes aan zichzelf toe te schrijven, noch om de mens te aanbidden, maar zij wensten alleen HaShem te aanbidden en te danken. Dus laten we dit ook doen in deze tijd van een groot wonder.

Chag sameach!

Jaacov